

**Департамент культури, національностей, релігій та  
охорони об'єктів культурної спадщини  
Одеської обласної державної адміністрації**

**Одеська обласна універсальна наукова бібліотека  
ім. М. Грушевського**

**Електронний читальний зал та  
зал літератури з гуманітарних та суспільних наук**

**Науково-методичний відділ**



## **ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНИ І СВІТУ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ**

**Методичні пропозиції**

**Одеса  
2022**

**ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНИ І СВІТУ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ** [Текст] : метод. пропозиції / Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін., Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського, Електрон. чит. зал та зал літ. з гуманітар. та суспіл. наук, Наук.-метод. від. ; [упоряд. К. В. Бондарчук ; комп'ют. набір К. В. Бондарчук ; верстка, заг. редагування О. М. Ласкевич ; відп. за вип. О. А. Булгакова]. – Одеса, 2022. – 16 с. – 15x21,5. – 40 прим.: б. ц.

© ООУНБ ім. М. Грушевського, 2022  
© Бондарчук К. В. упорядкування, 2022

Зам. № 49 від 31.10.2022 р.

## ЗМІСТ

<b>СКАРБНИЦЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ .....</b>	<b>4</b>
<b>Відзначення Пам’ятних дат на державному рівні.....</b>	<b>4</b>
<b>Класика на всі часи.....</b>	<b>6</b>
<b>Митці «Розстріляного відродження» .....</b>	<b>8</b>
<b>Українська еміграційна література 1930 - 50-х років ХХ століття</b>	<b>9</b>
<b>Шевченківські лауреати .....</b>	<b>11</b>
<b>СКАРБНИЦЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ</b>	<b>12</b>
<b>ЛІТЕРАТУРНІ СВЯТКОВІ ДНІ.....</b>	<b>15</b>

2023 рік ознаменовано багатьма ювілейними та пам'ятними датами в культурно-мистецькому житті України та інших країн світу. У бібліотечних планах відображаються заходи, пов'язані з державними та професійними, традиційними та нетрадиційними святами, з днями пам'яті та міжнародними святами, краєзнавчими, історичними та літературними датами.

## СКАРБНИЦЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ

### Відзначення Пам'ятних дат на державному рівні

Пам'ятні дати, які будуть відзначатися в 2023 році на державному рівні, визначені у **Постанові Верховної Ради України № 1982-ІХ від 17 грудня 2021 року «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2022–2023 роках»<sup>1</sup>**.

#### Серед ювілейних дат:

- **225 років** від часу видання перших трьох частин поеми **«Енеїда»** Івана Котляревського (1798).

Над славнозвісною «Енеїдою» Іван Петрович Котляревський почав працювати в 1794 році. Спочатку він не мав наміру публікувати поему, вона поширювалася серед читачів у рукописних копіях, але 1798 року була видана без відома і згоди автора. Тільки у 1842 році «Енеїда» у шести частинах вийшла в світ у Харкові. Дотепний гумор, повір'я, звичаї, картини воєнного і мірного життя – усе це надає твору яскравого національного колориту.

**7 січня** – **180 років** від дня народження **Миколи Аркаса** (1853–1909), письменника, історика, композитора, діяча культури та освіти.

- **115 років** від часу видання популярного нариса Миколи Аркаса «Історія України-Русі». Робота над книгою тривала принаймні з 1901 року, а перше видання було здійснене в 1908 році.

---

<sup>1</sup> Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2022-2023 роках : [Постанова Верховної Ради України № 1982-ІХ від 17.12.2021 р.] // Верховна рада України. Законодавство України. Дата оприлюднення: 17.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-20#Text>. (дата звернення: 22.10.2022).

**27 листопада – 160** років від дня народження **Ольги Кобилянської** (1863–1942), письменниці, громадської діячки. Серед письменників кінця ХІХ – початку ХХ століття одне з перших місць належить Ользі Юліанівні Кобилянській. В 1896 році вийшла в світ її повість «Царівна», яка засвідчила непересічний талант авторки і провістила нове ім'я в історії української літератури.

- **115 років** від часу створення поетичної повісті Ольги Кобилянської «**В неділю рано зілля копала**» (1908). Твір розпочинається піснею «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», яка передає сюжетну колізію, навколо якої відбувається сама повість: дівоча помста за зражене кохання. Повість співзвучна новітнім неоромантичним пошукам в світовій літературі початку ХХ століття, і поряд із «Лісовою піснею» Лесі Українки, «Тіннями забутих предків» Михайла Коцюбинського є визначним надбанням української літератури.

**Літературна година** «Золоте слово зворушливого серця: творчість Ольги Кобилянської».

#### **Література:**

1. Врублевська В. В. *Шарітка з Рунгу [Текст] : біогр. роман про Ольгу Кобилянську / Валерія Врублевська . – Київ : ВЦ «Академія», 2007. – 312 с.*
2. *Кобилянська Ольга (1863-1942) [Текст] // Укр. письменники : довід. – Київ : Велес, 2013. – С. 110-115.*
3. *Погребенник В. Золоте пасмо художньої прози Ольги Кобилянської [Текст] / В. Погребенник // Кобилянська О. Ю. Людина : повісті, оповідання / упоряд., передм. і приміт. В. Ф. Погребенника. – Київ : Веселка, 2000. – С. 5-14.*

**29 листопада – 200** років від дня народження **Матвія Номиса** (справжнє прізвище – Симонов; 1823-1901), етнографа, фольклориста, письменника, педагога, видавця. Найвизначніша праця М. Номиса – «Українські приказки, прислів'я і таке інше. Збірники О. Марковича і других. Спорудив М. Номис». Мета написання цієї збірки – «зберегти для нащадків розповіді бувалих, старосвітських людей, цікаві факти з минулого різних українських станів і тим самим сприяти розвитку національної самосвідомості».

**9 грудня – 160** років від дня народження **Бориса Грінченка** (1863–1910), громадського діяча, письменника, педагога, літературознавця, лексикографа, етнографа, історика, публіциста, упорядника і видавця чотиритомного тлумачного «Словника української мови». Словник було видано у 1907-1909 роках у Києві.

**13 грудня – 130** років від дня народження **Миколи Хвильового** (справжнє прізвище – Фітільов; 1893-1933), письменника, публіциста, літературного критика, громадського діяча, представника **«Розстріляного Відродження»**. Неперевершений майстер малої прозової форми Микола Хвильовий витворив у письменстві власний стиль, своєрідний різновид лірико-романтичної, імпресіоністичної новели. У 20-х роках ХХ століття він став визнаним лідером цілого літературного покоління.

- **100 років** від часу видання збірки прозових творів Миколи Хвильового, **«Сині етюди»** (1923). Її поява була сприйнята найавторитетнішими тогочасними критиками як явище новаторське і знакове.

**22 грудня – 190** років від дня народження **Марка Вовчка** (справжнє ім'я та прізвище – Марія Вілінська; 1833-1907), письменниці та перекладачки. За прикладом багатьох жінок-письменниць ХІХ століття Марія Олександрівна Вілінська, за першим чоловіком Маркович, обрала для себе чоловічий псевдонім – Марко Вовчок. В часи її дебюту – кінець 50-х років ХІХ століття – вона була єдиною в українській літературі жінкою-письменницею.

### **Класика на всі часи**

Поема «Енеїда» Івана Петровича Котляревського стала першим в українській літературі твором написаним народною мовою. Послідовниками Котляревського стали Петро Гулак-Артемівський, Євген Гребінка, Григорій Квітка-Основ'яненко та інші митці. Початок другого періоду розвитку нової української літератури припадає на 1840 рік, коли вийшла у світ поетична збірка «Кобзар» Тараса Шевченка. Особливе місце в українській літературі займають твори Івана Франка та Лесі Українки.

На початку ХХ столітті на повний голос заявила про себе поезія Павла Тичини, Максима Рильського, Володимира Сосюри. Літературна скарбниця України протягом 50-70 -х років ХХ століття поповнилася творами Олеса Гончара, Павла Загребельного, Юрія Мушкетика та багатьох інших. 60-80-ті роки ХХ століття стали періодом творчості молодих та талановитих українських письменників: Ліни Костенко, Василя Стуса, Миколи Вінграновського, Валерія Шевчука, Івана Драча...

- **185** років від часу створення історичної поеми Тараса Шевченка **«Тарасова ніч»** (1838) – перший з творів, у якому Шевченко звернувся до поетичного осмислення історичного минулого України.
- **130** років від часу створення поеми Лесі Українки **«Давня казка»** (1893). Поему вперше було надруковано у журналі **«Житє і слово»**, Львів, 1896.

- **125 років** від часу видання збірки поезій Івана Франка «**Мій Ізмарagd**» (1898).
- **115 років** від часу створення новели Михайла Коцюбинського «**Intermezzo**» (1908). Епізод, описаний у новелі, справді мав місце у житті Михайла Михайловича в червні 1908 року.
- **95 років** від часу видання урбаністичного роману Валер'яна Підмогильного «**Місто**» (1928).
- **95 років** від часу створення п'єси Миколи Куліша «**Мина Мазайло**» (1928).
- **55 років** від часу видання першого історичного роману Павла Загребельного «**Диво**» (1968) про Київську Русь доби Ярослава Мудрого.

Можна оформити **книжково-ілюстративну виставку** «Шедеври української літератури – ювіляри року», що постійно діє, або провести **літературний кінолекторій** – бенефіс книги-ювіляра і демонстрація екранізації.

\* \* \*

**3 квітня – 115 років** від дня народження **Степана Івановича Олійника** (1908–1982), українського поета-гумориста, сатирика, журналіста, педагога, громадсько-політичного діяча, автора збірки автобіографічних оповідань «3 книги життя» (1964), творів у 4-х томах (1978). Степан Олійник опублікував понад сто поетичних фейлетонів, написав лібрето комічної опери «В степах України».

**Виставка-портрет та огляд видань:** «Сатиричний таланти Степана Олійника».

**25 листопада – 185 років** від дня народження **Івана Семеновича Нечуя-Левицького** (справж. – Левицький; 1838–1918), українського письменника, етнографа, фольклориста, перекладача, педагога. Крайні твори письменника увійшли в золотий фонд класичної спадщини української і світової літератури.

- **145 років** від часу видання соціально-побутової повісті Івана Нечуя-Левицького «**Микола Джеря**», яка присвячена Миколі Лисенку. Твір було написано у 1876 році та видано в 1878 році. Повість оповідає про поневіряння кріпака Миколи Джері, який, виступаючи проти несправедливості, тікає зі свого села, покинувши родину.
- **145 років** від часу видання створення реалістичної соціально-побутової повісті Івана Семеновича Нечуя-Левицького «**Кайдашева сім'я**», яка написана 1878 року та вперше надрукована 1879 року у львівському журналі «Правда».

**Виставка однієї книги:** «"Кайдашева сім'я" – перлина української прози». Це незаслужено забута форма виставки. Її мета – зацікавити читача якоїсь певної книгою. Досягти цього можна, якщо уявити на виставці різноманітний матеріал, який допомагає розкрити зміст книги: інформація про автора, історія створення книги, про прототипи героїв книги, їх долі. На виставці можуть бути представлені різні видання книги, ілюстрації, кадри з фільмів-екранізацій.

## **Митці «Розстріляного відродження»**

«Розстріляне відродження» – літературно-мистецьке покоління 20-х – початку 30-х років ХХ століття в Україні, яке дало високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики, театру і яке було знищене тоталітарним сталінським режимом. Література цього періоду відзначається багатством стилів, жанрів, вершинних мистецьких надбань.

**3 листопада – 125** років від дня народження **Дмитра Никаноровича Фальківського** (справж. – Левчук; 1898–1934), українського письменника, сценариста, перекладача представника «Розстріляного відродження».

**13 грудня – 130** років від дня народження **Миколи Григоровича Хвильового** (справж. – Фітільов; 1893-1933), українського поета, прозаїка, публіциста, критика, громадського діяча, представника «Розстріляного відродження».

**19 грудня – 150** років від дня народження **Миколи Григоровича Філянського** (1873-1938), поета, репресованого.

**26 грудня – 125** років від дня народження **Євгена Павловича Плужника** (1898–1936), українського письменника, драматурга, перекладача, жертви сталінського терору.

Щороку в третю неділю травня по всій Україні проводяться різноманітні заходи, присвячені **ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ**. 2 червня 1937 було прийнято постанову Політбюро ЦК ВКП (б) ПБ-51/94 «Про антирадянські елементи», відповідно до якого 5 серпня 1937 вийшов наказ НКВС СРСР № 0044, який поклав початок масових репресій.

До цього пам'ятного дня можна провести **літературний вечір** «Незламні: життя та доля лицарів пера». Привабливість літературного вечора – в його мобільності. Його можна присвятити будь-якій темі, знаменній даті, творчості окремого автора, ювілеям. **Акорд літературний** «Передвісники незалежної України» – захід, присвячений кільком письменникам-ювілярам року.



У 2004 році на кіностудії «Контакт» був відзнятий український документальний трисерійний фільм режисерів Віктора Шкурина та Олександра Фролова «Червоний ренесанс»: «Пролог» (1921-1925), «Пастка» (1926-1929), «Безодня» (1930-1934). Текст до фільму написав лауреат Шевченківської премії документаліст Ігор Малишевський.

**Червоний ренесанс. Фільм третій «Безодня» 1930-1934** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IfaGVWpcBWs>.

### *Література:*

1. Герасим'юк О. Розстрільний календар [Текст] / Олена Герасим'юк. – Харків : Кн. Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. – 432 с.
2. Дзюба І. Золота нитка : нариси про (не) знаних [Текст] / Іван Дзюба ; упоряд. Олексій Сінченко. – Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. – 392 с.
3. Невідоме розстріляне відродження : антологія [Текст] / упоряд. та передм. Ю. П. Винничука ; худож.-оформлювач О. А. Гугалова. – Харків : Фоліо, 2016. – 763 с.
4. Розстріляне відродження : Антологія 1917– 1933 : Поезія – проза – драма – есей [Текст] / упорядкув., передм., післямова Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – Київ : Смолоскип, 2002. – 984 с.
5. Славутич Я. Розстріляна муза : мартиролог. Нариси про поетів. – 2-ге вид., випр. і доп. [Текст] / Яр Славутич ; вступ. ст. К. П. Волинського. – Київ : Либідь, 1992. – 184 с.

## **Українська еміграційна література 1930 - 50-х років ХХ століття**

Українська діаспора є однією з найчисленніших у світі. Твори письменників-емігрантів в Україні були занесені до «чорного списку». Познайомитися з ними стало можливим тільки в 90-х роках ХХ століття: Іван Багряний, Василь Барка, Володимир Винниченко, Євген Маланюк, Улас Самчук, Наталена Королева, Тодось Осьмачка та багато інших тепер вже відомих імен в Україні.

**7 (20) лютого 1905 року народився Улас Олексійович Самчук**, письменник, журналіст і публіцист, редактор, член уряду УНР у вигнанні.

- **90 років від часу створення роману «Марія» (1933)** Уласа Самчука -- першого в українській літературі твору про насильницьку колективізацію та Голодомор 1933 року. Вперше роман був виданий 1934 року у Львові.

**3 березня** – **135** років від дня народження **Наталени Андріанівни Королевої** (1888-1966), письменниці, мистецтвознавця, археолога. Писати художні твори українською мовою почала з 1919 року за порадою свого чоловіка Василя Короліва-Старого. Перше оповідання українською мовою «Гріх (3 пам'ятної книжки)» було надруковано у віденському українському тижневику «Воля» 15 січня 1921 року за підписом «Н. Ковалівська-Короліва». З того часу понад 20 років усі західноукраїнські, буковинські, закарпатські українські журнали, а також журнали, що виходили в Чехо-Словаччині, вміщували її твори. У середині 1930-х – на початку 1940-х років виходять книжки Наталени Королевої, що принесли їй широке визнання і популярність.

- **80 років** від часу створення збірки оповідань «**Легенди старокіївські**» (1942-1943): «Володимирове срібло», «Аскольдова могила», «Три Марії», «З повістей врем'яних літ», «На Ярославовому дворі»... Наталена Королева написала 25 легенд-оповідань, кожне з яких може стати предметом окремої розмови, містить у собі цілий комплекс ідей, думок, фактів, спостережень, художніх перетвілень.

**16 липня** – **115** років від дня народження **Василя Костянтиновича Барки** (справж. – Очерет; 1908-2003), письменника, есеїста, перекладача, літературознавця. Творчість талановитого письменника і поета, представника української діаспори у США, довгі роки залишалася невідомою в нашій країні.

- Роман Василя Барки «**Жовтий князь**» потрапив до списку ста найкращих творів української літератури за версією ПЕН-клубу. Це перший в українській літературі великий прозовий твір, присвячений національній трагедії України – страшному Голодомору 1932–1933 років. Для сюжету в романі основа складалася з постійно збираних подробиць протягом чвертини віку: від часу самого лихоліття і до початку оформлення тексту – в 1958 році.

**16 (28) липня** 1880 року народився **Володимир Кирилович Винниченко**, політичний і громадський діяч, прозаїк, драматург і художник.

- **95** років від часу видання першого українського науково-фантастичного роману Володимира Винниченка «**Сонячна машина**» (1928). Твір писався у період від 1921 до 1925 року з деякими перервами, в основному у Берліні.

## Шевченківські лауреати

**9-10 березня** в Україні відзначаються **ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ**. Постать Тараса Григоровича Шевченка, вершинна в національному культурному й літературно-мистецькому процесі, вже два століття виокремлюється як самобутня культурно-історична епоха. Завдяки Шевченку назавжди здобула своє повноправне місце у світі українська літературна мова, а його поетична творчість дала могутній поштовх розвитку нової української літератури.

**9 березня** виповнюється **209** років від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861), українського поета, художника, мислителя.

20 травня 1961 року Постановою Ради Міністрів УРСР було засновано Республіканську премію імені Т. Г. Шевченка. 27 вересня 1999 року, згідно з Указом Президента України, з метою піднесення ролі і престижу Державної премії України імені Тараса Шевченка як найвищої в Україні премії в галузі культури, літератури і мистецтва, премія отримала нову назву – «Національна премія України імені Тараса Шевченка». Першими Диплом і Почесний знак лауреата 9 березня 1962 року отримали Павло Тичина, Олесь Гончар у галузі літератури й Платон Майборода в галузі музики.

**6 січня** –

**125** років від дня народження **Володимира Миколайовича Сосюри** (1898–1965), українського поета, прозаїка, лауреата Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка (1963) за книги лірики «Ластівки на сонці», «Щастя сім'ї трудової».

**85** років від дня народження **Василя Семеновича Стуса** (1938–1985), українського поета, прозаїка, перекладача, літературознавця, правозахисника, Героя України, лауреата Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка (1991, посмертно) за збірку поезій «Дорога болю».

**25 березня** – **110** років від дня народження **Василя Павловича Козаченка** (1913–1995), українського письменника. За цикл повістей «Ціна життя», «Гарячі руки», «Блискавка», «Листи з патрона», «Яринка Калиновська», «Біла пляма». Василю Козаченку присуджено Державну премію УРСР імені Т. Г. Шевченка (1971).

**3 квітня** – **105** років від дня народження **Олесь Гончара** (при народж. – Біличенко Олександр Терентійович; 1918–1995), українського письменника, літературного критика, громадського діяча, Героя України. Перший лауреат Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка (1962) за роман «Людина і зброя» (1960).

- **60** років від часу створення роману Олесея Гончара «Тронка» (1963), який побудований у формі збірки новел.
- **55** років від часу створення роману Олесея Гончара «Собор», одного із найвідоміших та найвизначніших його творів. Написаний та вперше надрукований у часописі «Вітчизна» у 1968 році. Ця книга присутня в списку «1001 книга, які ти повинен прочитати, перш ніж померти» – це літературний довідник, який зібрав думки понад сотні літературознавців у всьому світі.

**23 квітня** – **100** років від дня народження **Василя Сидоровича Земляка** (справж. – Вацлав Вацик; 1923-1977), українського письменника і сценариста чеського походження, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1978) за романи «Лебедина зграя» (1971), «Зелені Млини» (1976).

**26 липня** – **65** років від дня народження **Галини Василівни Пагутяк** (справж. – Москалець; 1958), української письменниці, перекладачки. Лауреатка Національної премії України імені Тараса Шевченка з літератури (2010) за книгу прози «Слуга з Добромила» (2006).

**1 грудня** – **110** років від дня народження **Платона Микитовича Воронька** (1913-1988), письменника, публіциста. За збірку поезій «Повінь» 1972 року був удостоєний Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, а збірки для дітей «Читаночка» (1969), «Казка про Чугайстра» (1971), «Сніжна зіронька горить» (1973), «Облітав журавель» (1974), «Всім по сім» (1975) – премії імені Лесі Українки (1976).

## СКАРБНИЦЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ЮВІЛЯРИ 2023 РОКУ

- **415** років від часу видання трагедії англійського драматурга елизаветинської епохи Вільяма Шекспіра «Король Лір» (1608). Перший повний переклад українською мовою трагедії Король Лір зробив Пантелеймон Куліш у 1880-х роках ХІХ століття.
- **400** років від часу видання комедії англійського драматурга елизаветинської епохи Вільяма Шекспіра «Приборкання норвливой» (1623). Перший переклад українською мовою зробив Пантелеймон Куліш 1881 року.
- **210** років від часу видання роману англійської письменниці Джейн Остін «Гордість і упередження» (1813).

- **190** років від часу видання роману французького письменника Оноре де Бальзака «**Свгенія Гранде**». Вперше частково опублікований в журналі «L'Europe littéraire» у вересні 1833 року. Перша повна публікація була здійснена в 1834 році.
- **180** років від часу видання різдвяної повісті англійського письменника Чарльза Дікенса «**Різдвяна пісня в прозі, або різдвяне оповідання з привидами**». Перше видання вийшло 19 грудня 1843 року з ілюстраціями Джона Ліча.
- **140** років від часу видання пригодницького роману шотландського письменника Роберта Луїса Стівенсона «**Острів скарбів**». Твір вперше надруковано в 1881 і 1882 роках на сторінках дитячого журналу «Young Folks». Спочатку роман називався «Корабельний кухар». Окремою книгою вийшов 1883 року вже під назвою «Острів скарбів».
- **80** років від часу видання роману германо-швейцарського письменника Германа Гессе «**Гра в бісер**». Книга процитована в переліку творів, за які Герман Гессе отримав Нобелівську премію за 1946. Гессе розпочав написання «Гри в бісер» 1931 року, і видав книгу в Швейцарії 1943 року.
- **80** років від часу видання найвідомішого твору французького письменника Антуана де Сент-Екзюпері «**Маленький принц**» (1943).

\* \* \*

**1 січня** – **200** років від дня народження **Шандора Петефі** (1823-1849), угорського поета, публіциста. Вважається національним поетом Угорщини. Автор книги «Nemzeti dal» (Національна пісня). Твори Петефі перекладали українською Павло Грабовський, Осип Маковей, Леонід Первомайський та інші.

**12 січня** – **395** років від дня народження **Шарля Перро** (1628-1703), французького письменника, поета і критика, основоположника жанру літературної казки. Є автором дуже популярних і всесвітньо відомих казок – «Кіт у чоботях», «Попелюшка», «Спляча красуня», «Червона шапочка», «Синя борода», «Осяляча Шкура», які увійшли до збірки «Казки матінки моєї Гуски, або ж історії та оповідки минулих часів з повчальними висновками» (1697).

**22 січня** – **235** років від дня народження **Джорджа-Ноела-Гордона Байрона** (1788-1824), англійського поета, який став символом романтизму і політичного лібералізму в Європі XIX століття. Твори Байрона перекладали українською Олександр Кониський, Михайло Старицький, Борис Грінченко, Леся Українка та інші.

**23 січня** – **240** років від дня народження **Стендаля** (Анрі-Марі Бейль, 1783-1842), французького письменника, автора роману «Червоне та чорне» (1830). Твори Стендаля перекладали українською Василь Вразливий, Максим Рильський, Єлизавета Старинкевич.

**8 лютого** – **195** років від дня народження **Жуля Габрієля Верна** (1828-1905), французького письменника, автора пригодницьких романів. Разом із Гербертом Уеллсом вважається засновником жанру наукової фантастики.

- **145** років від часу створення роману «**П'ятнадцятирічний капітан**» Жуля Верна з серії «Незвичайні мандрівки», який присвячений синові Ж. Верна Мішелю. Вперше опублікований у 1878 році.

**13 лютого** – **120** років від дня народження **Жоржа Сіменона** (1903-1989), франкомовного письменника бельгійського походження, одного з найвідоміших представників детективного жанру в літературі. Прославився завдяки серії детективів про комісара Мегре.

**4 квітня** – **205** років від дня народження **Томаса Майна Ріда** (1818-1883), ірландського письменника, автора популярного пригодницького роману «Вершник без голови» (1865). Твори Майна Ріда перекладали українською Микола Дмитренко, Володимир Митрофанов, Наталія Романович-Ткаченко та інші.

**30 квітня** – **140** років від дня народження **Ярослава Гашека** (1883-1923), чеського письменника-сатирика, автора твору «Пригоди бравого вояка Швейка» (1921-1923). Історія українських перекладів «Пригод бравого вояка Швейка» Ярослава Гашека фрагментарно почалася ще від 20-х років ХХ століття. А вже в 30-х роках повний переклад з'явився чотирма частинами у Львові.

**3 липня** – **140** років від дня народження **Франца Кафки** (1883-1924), одного із найвизначніших німецькомовних письменників ХХ століття, більшу частину творів якого було опубліковано посмертно. Лише кілька з його праць були видані при його житті. Його найвідоміші праці: оповідання «Перевтілення» та романи «Процес» та «Замок».

**30 липня** – **205** років від дня народження **Емілі Бронте** (1818-1848), англійської письменниці та поетеси, авторки роману «Буремний перевал». Роман перекладено українською мовою Михайлом Рудницьким.

**28 вересня** – **220** років від дня народження **Проспера Меріме** (1803-1870), французького драматурга, новеліста, історика, етнографа і романіста. Одним із найвідоміших його творів є новела «Кармен», на основі якої Жорж Бізе написав однойменну оперу. Про історію українського народу розповідають такі праці письменника, як «Українські козаки та їхні останні гетьмани», есе «Богдан Хмельницький». Твори Меріме перекладали українською Валер'ян Підмогильний, Іван Рильський, Михайло Рудницький та інші.

**5 жовтня** – **310** років від дня народження **Дені Дідро** (1713-1784), французького філософа та енциклопедиста епохи Просвітництва. Одним з найвизначніших перекладачів Дідро українською був Валер'ян Підмогильний.

**20 листопада – 165** років від дня народження **Сельми Лагерлеф** (1858-1940), шведської письменниці, авторки художніх, історичних і краєзнавчих книг. Перша жінка-письменниця, відзначена у 1909 році Нобелівською премією з літератури. Лагерлеф здобула найбільшу популярність серед читачів завдяки своєму дитячому роману «Чудесна мандрівка Нільса Гольгерсона з дикими гусьми». Український читач уперше познайомився з творчістю Сельми Лагерлеф 1903 року, коли у львівському «Літературно-науковому віснику» було надруковане її оповідання «Скарбничка цісареві» в перекладі Івана Франка.

**24 грудня – 225** років від дня народження **Адама Міцкевича – 165** років від дня народження (1798-1855), одного із найвидатніших польських поетів, діяча національно-визвольного руху. Засновника романтизму в польській літературі. Міцкевич відомий як автор поетичної новели «Дзяди» та національного епосу «Пан Тадеуш» який вважають останнім великим епосом шляхетської культури Речі Посполитої. Творчість Адама Міцкевича відома в Україні з 20-30-х років XIX століття завдяки перекладам і переспівам Петра Гулака-Артемовського, Левка Боровиковського, Опанаса Шпигоцького.

- **200** років від часу створення епічної поеми Адама Міцкевича «Гражина» (1823), яка стала першим в польській літературі історичним твором, написаним поетом-романтиком. Українською мовою поему переклав поет Микола Терещенко.

**Глобус літературний** – віртуальна мандрівка, присвячена книгам-ювілярам або розповідь про письменників з різних країн світу.

**Літературний диліжанс** – це гра, яка проводиться у вигляді подорожі за творами окремого автора або групи авторів. В оформленні використовуються: квитки, фішки, сигнальні знаки, намальований на аркуші ватману маршрут з умовними зупинками. Платою за проїзд є відповіді читачів на літературні загадки.

## ЛІТЕРАТУРНІ СВЯТКОВІ ДНІ

**2 січня** – щорічно у багатьох країнах відзначають міжнародне свято – **ДЕНЬ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ** (Science Fiction Day). Дата 2 січня для свята обрана зовсім не випадково. Вона відповідає даті народження американського письменника-фанаста Айзека Азімова, який написав кілька неймовірних творів із наукової фантастики, таких як збірка оповідань «Я, Робот», повість «Двохсотлітня людина», серія романів «Фундація»... Одними з найвпливовіших авторів наукової фантастики, крім Айзека Азімова, вважають Пола Андерсона, Рея Бредбері, Генрі Каттнера, Лі Бреккетт, Джеймса Бліша, Артура Кларка та інших.

**1 лютого** – щорічно у першу середу лютого світ відзначає цікаве й доволі молоде свято – **ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ЧИТАННЯ ВГОЛОС**. Цю подію започаткував міжнародний освітній проект «LitWorld» у 2010 році. Мета цього свята заохочення людства, а найбільше – молодого покоління, до читання книг.

**14 лютого – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ДАРУВАННЯ КНИГ** (International Book Giving Day). Це добровільна ініціатива, започаткована у 2012 році американкою Еммі Бродмур, спрямована на підвищення інтересу до книг і бібліотек.

**3 березня – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ПИСЬМЕННИКА** (повна назва – Всесвітній день миру для письменника) – професійне свято, яке святкується 3 березня.

**21 березня – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ПОЕЗІЇ** – свято, яке відзначається щороку 21 березня. Встановлено 1999 року ухвалою 30-ої сесії ЮНЕСКО. Вперше відзначено 21 березня 2000 року.

**2 квітня** – Починаючи з 1967 року з ініціативи і за рішенням Міжнародної ради з дитячої книги (ІВВУ) 2 квітня, в день народження великого казкаря Ганса Крістіана Андерсена, весь світ відзначає **МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ДИТЯЧОЇ КНИГИ**, підкреслюючи тим самим важливу роль дитячої книги у формуванні духовного і інтелектуального обличчя нових поколінь Землі. Кожного року одна з національних секцій ІВВУ виступає спонсором цього чудового свята.

**23 квітня – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ КНИГИ ТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА** – всесвітній день книги та авторських прав було проголошено на 28-й сесії ЮНЕСКО 15 листопада 1995 року (Резолюція № 3.18). Відзначається щорічно 23 квітня для привернення уваги до книги як засобу поширення знань, найбільш надійного способу їх збереження. Дата була вибрана на згадку про те, що 23 квітня 1616 року померли Мігель де Сервантес, Вільям Шекспір, Інка Гарсіласо де ла Вега.

**КНИЖКОВОЮ СТОЛИЦЕЮ СВІТУ** 23 квітня 2023 року, у Всесвітній день книги й авторського права стане **Аккра** (столиця Гани). Місто планує засновувати мобільні бібліотеки для охоплення маргінальних груп населення, проводити заходи з метою сприяння читанню та написанню книжок різними мовами Гани.

**24 травня – ДЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ.** Це свято було встановлено постановою Президії Верховної Ради Української РСР від 30.01.91 № 568-I «Про День слов'янської писемності і культури». Щорічно 24 травня у всіх слов'янських країнах урочисто прославляють святих Кирила і Мефодія – творців слов'янської писемності.

**31 липня – ДЕНЬ ЗГАДУВАННЯ УЛЮБЛЕНИХ КНИГ.** Міжнародний книжковий інтернет-форум постановив відзначати 31 липня як День згадування улюблених книг.

**9 листопада – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ** свято, яке щороку відзначається в Україні 9 листопада. За православним календарем – це день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця – послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія.